

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра бухгалтерського обліку та аудиту
(найменування кафедри)

Допущено до захисту
Завідувач кафедри

(підпис)
“ ____ ” _____ 2018 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 071 Облік і оподаткування
(шифр та найменування спеціальності)
за магістерською програмою професійного спрямування
Облік, аудит і оподаткування підприємницької діяльності
(назва магістерської програми)

на тему: «Облік і контроль товарних операцій: сучасний стан та перспективи розвитку (на прикладі МП у вигляді ТОВ «Симфонія»)»

Виконавець:

студент ЦЗФН факультету
Каранфілов І.А.
(прізвище, ім'я, по батькові) _____ /підпис/

Науковий керівник:

(науковий ступінь, вчене звання)
Самострол С.В.
(прізвище, ім'я, по батькові) _____ /підпис/

Науковий консультант:

д.е.н., професор
(науковий ступінь, вчене звання)
Лоханова Н.О.
(прізвище, ім'я, по батькові) _____ /підпис/

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ ТОВАРНИХ ОПЕРАЦІЙ	6
1.1. Економічна сутність класифікація та оцінка товарів.....	6
1.2. Організаційні та методологічні засади обліку товарних операцій.....	15
1.3. Дискусійні та проблемні питання обліку товарних операцій.....	22
РОЗДІЛ 2. ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ТА НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ТОВАРНИХ ОПЕРАЦІЙ НА ПРИКЛАДІ МП У ВИГЛЯДІ ТОВ «СИМФОНІЯ»	26
2.1. Загальна організаційно-економічна характеристика підприємства та його облікової політики.....	26
2.2. Особливості обліку товарних операцій на підприємстві.....	31
2.3. Оцінка стану обліку товарних операцій підприємства та напрями її удосконалення.....	39
РОЗДІЛ 3. МЕТОДИКА ТА ПРАКТИКА КОНТРОЛЮ ТОВАРНИХ ОПЕРАЦІЙ	45
3.1. Методологічні основи та діюча практика контролю товарних операцій.....	45
3.2. Оцінка та напрями удосконалення діючої системи внутрішнього контролю підприємства.....	48
3.3. Аналіз ефективності використання запасів	52
3.4. Кореляційно-регресійний аналіз використання запасів на підприємстві.....	61
ВИСНОВКИ	65
Список використаних джерел	69
Додатки	74

ВСТУП

Актуальність теми. Товари є найважливішим об'єктом обліку і контролю на всіх торгових підприємствах, так як саме товарні запаси є складової ресурсного потенціалу торговельного підприємства і складають основну частину оборотних активів любого торговельного підприємства. Являючись невід'ємним елементом організації торговельного процесу товарні запаси забезпечують певний рівень незалежності і самостійності підприємства, є ланкою процесу управління торговельною діяльністю в цілому. Товари – це одні з ліквідних активів, а ефективність їх використання сприяє платоспроможності підприємства.

Для правильного керівництва діяльністю торгового підприємства необхідно мати в своєму розпорядженні повну, точну, об'єктивну, своєчасну і достатньо деталізовану економічну інформацію. Це досягається веденням бухгалтерського обліку. Правильна організація бухгалтерського обліку та внутрішнього контролю товарних операцій в оптовій торгівлі дозволяє своєчасно отримувати інформацію про хід надходження товарів, стан товарних запасів, про виконання договірних зобов'язань постачальниками і покупцями продукції, про хід відвантаження і реалізації цінностей і контроль за їх збереженням, про суми податкового кредиту з ПДВ при закупівлях товарів і податкового зобов'язання з ПДВ при їх реалізації і так далі.

Питанням обліку товарних запасів приділяється значна увага науковцями. Слід відзначити праці П.Й. Атамаса, Ф.Ф. Бутинця, Ю.А. Вериги, О.А. Зоріна, І.Г. Волошана, Г.О. Крамаренка, М.В. Мниха, О.О. Нестеренка, І.Ю. Осадчого, Л.К. Сук, Н.В. Хоменко, та інших.

Метою дипломної роботи є обґрунтування та дослідження теоретичних та практичних особливостей організації обліку, контролю та аналізу на підприємствах громадського харчування, розробка рекомендацій з удосконалення їх організації та здійснення.

Завдання дослідження. Для досягнення поставленої мети було поставлено і вирішено низку завдань, таких як:

- з'ясувати економічну сутність товарів, товарних операцій, їх класифікацію;
- розглянути вимоги стандартів обліку щодо формування інформації про товари;
- визначити основні методологічні засади організації та ведення обліку товарів на підприємствах оптової торгівлі;
- визначити проблематику обраної теми дослідження та встановити напрями вирішення проблемних питань;
- визначити основні методологічні засади організації та здійснення контролю товарних операцій на підприємствах оптової торгівлі;
- проаналізувати та критично оцінити діючу практику обліку, внутрішнього контролю підприємства, що досліджується, та розробити рекомендації щодо можливостей їх удосконалення;
- провести аналіз оптового товарообороту підприємства;
- розглянути можливості застосування методів економіко-математичного моделювання щодо підвищення ефективності виконання певних завдань за операціями руху товарів на підприємстві;
- сформулювати основні висновки та рекомендації за результатами дослідження.

Об'єктом дослідження є існуюча система бухгалтерського обліку та внутрішнього контролю товарних операцій малого підприємства у вигляді ТОВ «Симфонія»..

Предметом дослідження є сукупність теоретичних питань, методичних і практичних завдань, пов'язаних з організацією і веденням обліку, аналізу та контролю товарних операцій, проблемні питання теми.

Методи дослідження.

Дипломне дослідження проводилось із застосуванням діалектичного підходу, використання загальнонаукових методів пізнання: поєднання

абстрактного й конкретного, індукції, дедукції, аналізу і синтезу, групування й порівняння, конкретизації. Для обробки даних, наведених у роботі застосовувались такі методичні прийоми контролю та аналізу, як огляд, документальна перевірка, техніко-економічні розрахунки, аналітичні групування, структурний аналіз, узагальнення, підрахунок, інструментарій економіко-статистичного аналізу, а саме, кореляційно-регресійний аналіз.

Інформаційною базою дослідження виступили нормативні та законодавчі документи, що регламентують організацію та ведення бухгалтерського обліку в Україні, ПСБО, МСФО, ПКУ, наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених з питань бухгалтерського обліку, аудиту та контролю товарних операцій, економічної теорії, довідково-інформаційні видання, матеріали науково-практичних конференцій, первинні документи, облікові регістри, фінасова звітність МП у вигляді ТОВ «СИМФОНІЯ».

Елементи наукової новизни. пов'язані з розробкою пропозицій щодо розширення системи аналітичного обліку шляхом введення додаткових субрахунків рахунку 28, що на наш погляд дозволяє формувати більш аналітичну інформаційну базу для потреб управління діяльністю підприємства

ВИСНОВКИ

Товар є основною категорією ринкових відносин, саме це зумовлює до нього підвищений інтерес з боку дослідників, адже трансформація економіки України створює умови для ретельного дослідження методики обліку, аудиту та управління операцій з товарами

Актуальність цієї теми полягає в тому, що торгівельна діяльність передбачає отримання прибутку, який залежить від асортименту товарів, при продажу яких формується дохід. Лише за допомогою створення та функціонування форм і методів бухгалтерського обліку та внутрішнього контролю руху товарів може бути досягнуте ефективне управління товарними ресурсами.

Автори наукових публікацій звертають увагу на недостатню визначеність та різне смислове наповнення термінів «товарні ресурси» і «товарні запаси», що призводить до їх неправильного трактування в економічних дослідженнях, зокрема під час вибору стратегії і тактики управління товарними ресурсами.

Організація бухгалтерського обліку на торговельних підприємствах полягає у забезпеченні дотримання єдиних методологічних принципів ведення обліку, правильного відображення на рахунках бухгалтерського обліку товарних операцій, дотримання принципів своєчасності та повноти документування, забезпечення перевірки стану обліку товарних запасів за місцями їх зберігання. З метою зменшення податкових ризиків слід досягати повного порівняння реєстрів, що застосовуються в обліку товарів, як хронологічного, так і систематичного характеру, та порядку ведення синтетичного та аналітичного обліку товарів

Проаналізувавши існуючі підходи до облікового відображення господарських операцій, пов'язаних з рухом товарів, виявлено необхідність розробки методичного підходу до бухгалтерського обліку руху товарів при реалізації товарів транзитом та через мережу Інтернет. Розроблено пропозиції щодо розширення системи аналітичного обліку шляхом введення додаткових

субрахунків рахунку 28, що на наш погляд дозволяє формувати більш аналітичну інформаційну базу для потреб управління діяльністю підприємства.

Встановлено, що основними напрямками удосконалення організації обліку товарів є узагальнення теоретико-методичних основ обліку, аналізу, внутрішнього контролю, аудиту даного виду запасів, визначення їх суті та класифікації; удосконалення методико-організаційних основ фінансового та управлінського обліку, а також їх внутрішнього контролю; проектування системи економічного аналізу та внутрішнього контролю ефективності використання виробничих запасів; розробки системи автоматизації обліку.

Підприємство, на прикладі якого проводиться дослідження обліку та контролю товарних операцій, відносить до малих підприємств, є платником податку на прибуток та ПДВ. До основних видів діяльності МП у вигляді ТОВ «СИМФОНІЯ» відносяться: оптова торгівля, послуги з проектування, постачання, монтажу і подальшого сервісного обслуговування систем опалювання, водопостачання і водовідведення.

До складу товарної групи, що пропонується підприємством для продажу відносяться; твердопаливні, пеллетні і піролізні котли; пеллетні пальники; пеллетні каміни, які підходять для опалювання квартир, офісів, кафе, різних фойє; буферні місткості і водонагрівачі з внутрішнім емальюванням; сонячні і фотовольтаїчні панелі; термосифонні установки. Уся продукція, що пропонується робиться в Європі, відповідає технологічним нормам і правилам, і підтверджена сертифікатами якості. На всю продукцію, яка реалізується підприємство надає 5-річну гарантію.

Враховуючи незначну кількість штатних працівників підприємства основні функції проведення закупівель та формування портфелю замовлень виконує керівник підприємства

Основним документом, що визначає порядок організації та ведення обліку підприємства є його облікова політика. Питання встановлення облікової політики на підприємстві належать до компетенції його власника.

Ми вважаємо, що наказ про облікову політику підприємства доцільно формувати з двох частин або розділів: організаційного, в якому групувати загальні положення щодо організації обліку на підприємстві, нормативного підґрунтя, форми організації бухгалтерського обліку, відповідальності за належну організацію, ведення обліку, за зберігання документації, недопущення несанкціонованого доступу до облікової інформації, порядку та строків проведення інвентаризацій, форми обліку; та методичного - в якому безпосередньо буде викладена методика обліку.

Вважаємо, що формування облікової політики доцільно здійснювати у взаємозв'язку з податковим плануванням, так як від обраної підприємством облікової політики безпосередньо залежить податковий результат його діяльності

В якості додатку до наказу про облікову політику підприємства слід зазначити графік документообігу, який повинен бути доведений до відома під розпис до всіх посадових осіб підприємства, яких він стосується.

Облік підприємства автоматизований і ведеться в програмі 1С:Бухгалтерія 8.3.

Одиницею бухгалтерського обліку запасів підприємством визнається окреме найменування та/або однорідна група (вид) товару. Для підприємства ключовим рахунком обліку руху товарів є рахунок 28 «Товари»,

Як вже зазначалось підприємство реалізує технологічне обліднання щодо водопостачання та опалення та одночасно може надавати послуги з встановлення та обслуговування його на місцях, гарантійного обслуговування.

У бухобліку для виконання гарантійних зобов'язань з ремонту підприємство відповідно до вимог стандартів повинно створювати необхідне забезпечення для відшкодування подальших (майбутніх) операційних витрат за такими «невизначеними» зобов'язаннями.

За результатами оцінки системи внутрішнього контролю підприємства встановлено, що підприємство немає спеціального відокремленого підрозділу внутрішнього контролю; відповідальними за організацію та здійснення

внутрішнього контролю є керівник підприємства; поточний контроль діяльності та її відповідності проводиться робітниками підприємства у відповідності до означених їх посадових функціональних обов'язків. Процедури попередження та виявлення помилок у документах та звітності здійснює бухгалтерія. Інвентаризація на підприємстві проводиться щорічно.

В роботі наведено модель внутрішнього контролю виробничих запасів, що є основою для розробки методики внутрішнього контролю виробничих запасів і на яку доцільно орієнтуватись підприємству.

Аналіз ефективності використання запасів ТОВ «Симфонія» показав, що на протязі 2015 – 2017 років на підприємстві відбувалось збільшення оборотних активів під впливом росту запасів.

Відбувається постійне збільшення залишків запасів та прирівняних до них коштів, що може свідчити про розширення обсягів діяльності або про неефективне розпорядження запасами, внаслідок чого значна частина капіталу може заморожуватись на тривалий час у запасах, що може сповільнювати його оборотність.

Однак, за аналізованій період число оборотів, які здійснюють запаси збільшується, відбувається, то прискорення, то уповільнення оборотності запасів.

Таким чином, за рахунок того, що оборотність виробничих запасів на підприємстві у 2017 році порівняно з 2016 роком прискорила на 263 дні, підприємство додатково вивільнило з обороту 2280,65 тис. грн. Даний факт позитивно характеризує роботу ТОВ «Симфонія», так як вилучені кошти були знов залучені в оборот і використались в подальшій роботі підприємства

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аудит: організація і методика : [навч. посіб.] / [М.Ф. Огійчук, І.Т. Новіков, І.І. Рагуліна]. – К. : Алерта, 2012. – 664 с.
2. Адамович Н. Імпорт товару: тонкощі обліку // Податки та бухгалтерський облік.- 2018, №35-36
3. Бухгалтерський облік у торгівлі та ресторанному господарстві : [навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл.] / [Л.В. Нападовська, А.В. Алексеєва, О.А. Бакурова, О.Г. Веренич, В.М. Горностаєва] ; ред. Л.В. Нападовська. – К. : КНТЕУ, 2012. – 394 с.
4. Бутинець Ф.Ф. Особливості бухгалтерського обліку в торгівлі : підручник для студентів ВНЗ спеціальності “Облік і аудит” / Ф.Ф. Бутинець, І.В. Жиглей, І.В. Замула. – Житомир : ПП “Рута”, 2007. – 280 с
5. Воронко Р.М. Класифікація товарних запасів на підприємствах роздрібної торгівлі / Р.М. Воронко, В.О. Грезенталь // Науковий вісник НЛТУ України. – 2012. – Вип. 22.7. – С. 164–168.
6. Гринів Б.В. Економічний аналіз торговельної діяльності / Б.В. Гринів // Навч. посіб. – К. : Центр учбової літератури, 2011. – 392 с.
7. Дорохова С.И. Практические рекомендации по организации управленческого учета в компаниях холдингового типа / С.И. Дорохова // Управление корпоративными финансами. – 2013. – № 03 (57). – С. 134–143.
8. Іваненко В.О., Дроздова О.Г. Особливості облікового відображення руху товарів за різними каналами збуту / В.О. Іваненко, О.Г. Дроздова // Вісник ЖДТУ. – 2014. – № 2(64). – С. 56-62.
9. Карпова В. Імпорт товарів: відображаємо в обліку // Бухгалтерський тиждень. – 2016. – №34-35.
10. Камінська Т.Г. Вплив обізнаності управлінського та облікового персоналу на якість облікової інформації / Т.Г. Камінська // Розвиток бухгалтерського обліку: теорія, професія, міжпредметні зв'язки: збірник

матеріалів ІХ міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 26 лютого 2015 р.) / Відпов. за вип. Б.В. Мельничук. – К.: ІАЕ, 2015. – С. 406–408.

11. Квач Я.П. Облік руху товарів: нормативно-правові аспекти / Я.П. Квач, О.І. Дроздова // Вісник соціально-економічних досліджень. – 2015. – Вип. 2. – С. 135–143. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vsed_2015_2_18.

12. Кулаковська Л.П. Організація і методика аудиту : [підручник] / Л.П. Кулаковська, Ю.В. Піча. – К. : Каравела, 2012. – 544 с.

13. Курило А. В. Порівняння особливостей обліку товарів в оптовій та роздрібній торгівлі. – Режим доступу: <http://www.repository.hneu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/3649/1/pdf>.

14. Лепетан І.М., Химич Г.М. Управлінський облік в системі стратегічного управління // Regional economics and management. - 1 (01). - March 2014. - P. 187-189.

15. Легенчук С.Ф. Управління бухгалтерським документооборотом на підприємстві: аналіз основних підходів / С.Ф. Легенчук, К.О. Дударєва // Міжнар. бух. облік. — 2013. — № 1 (247). – С. 43–49.

16. Левицька С.О. Обліковий інформаційний ресурс: теоретичний аспект / С.О. Левицька, К.О. Іващенко // Зимові читання, присвячені видатним вченим в галузі бухгалтерського обліку, аналізу і контролю: збірник тез ХІ Всеукраїнської наукової Internet-конференції. – Житомир: ЖДТУ, 2013. – С. 65–68.

17. Матвійчук М.З. Теоретичні аспекти функціонування управлінського обліку на підприємстві // М.З. Матвійчук // Інноваційна економіка. - № 6. - 2013. С.299-305.

18. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку запасів : наказ Мінфіну від 10.01.2007 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dtkk.com.ua/show/2cid04693.html>

19. Методичні рекомендації щодо проведення внутрішнього аудиту фінансових установ, затверджені розпорядженням Державної комісії з

регулювання ринків фінансових послуг [Електронний ресурс]: [№ 4660 від 27 верес. 2005 р.]. – Режим доступу: <<http://www.uazakon.com/document/fpart38/idx38368.htm>.

20. МСА 610 Розгляд роботи внутрішнього аудиту [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://www.apu.com.ua/content.php?c=shownews>.

21. Нападовська Л.В. Управлінський облік: суть, значення і рекомендації по його використанню в практичній діяльності вітчизняних підприємств // Бухгалтерський облік і аудит. - 2005. - № 8-9. - С. 50-62.

22. Пантелеєв В.П. Внутрішній аудит : [навч. посібник] / В.П. Пантелеєв, М.Д. Корінько ; за ред. В.О. Шевчука. – К. : ДАСОА, 2006. – 247с.

23. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси» : затверджено Наказом Міністерства фінансів України від 20 жовтня 1999 року № 246 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua>.

24. Положення про порядок уцінки і реалізації продукції, що залежалась, з групи товарів широкого вжитку і продукції виробничо-технічного призначення, затверджене спільним наказом Міністерства економіки України та Міністерства фінансів України від 15.12.99 р. № 149/300.

25. Порядок проведення дооцінки залишків товарно-матеріальних цінностей, затверджений спільним наказом Міністерства економіки України від 31.05.93 р. № 37-20/248 та Міністерства фінансів України від 31.05.93 р. № 07-104.

26. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.99 р. № 996-XIV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.zakon2.rada.gov.ua.

27. Про Порядок заняття торговельною діяльністю і правила торговельного обслуговування населення: Закон України від 15.06.2006 р. № 833 зі змінами і доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.zakon2.rada.gov.ua.

28. Сливка Я.В. Проблематика використання термінів «продаж», «реалізація», «збут» / Я.В. Сливка // Проблеми теорії та методології

бухгалтерського обліку, контролю і аналізу : міжнародний збірник наукових праць.Серія: Бухгалтерський облік, контроль і аналіз. – 2011. – Вип. 2 (20). – С. 434–447.

29. Соколов Б.Н. Системы внутреннего контроля (организация, методика, практика) / Б.Н. Соколов, В.В. Рукин. – М.: ЗАО “Издательство «Экономика», 2007. – 442 с.

30. Сухарева Л.А. Внутренний финансовый контроль: история исследования, состояние и перспективы / Л.А. Сухарева, И.Н. Дмитренко, М.В. Борисенко // Вісник Львівської комерційної академії. – 2004. – № 16. – С.84-91.

31. Управлінський облік операційної діяльності підприємств оптової торгівлі : монографія / П.О. Куцик, В.І. Бачинський, О.А. Полянська. – Львів : Видавництво «Растр-7», 2015. – 312 с.

32. Фірко Н.Б. Облік доходів та результатів основної діяльності за центрами відповідальності / Н.Б. Фірко, Й.В. Кайнак // Вісник Львівської комерційної академії. – Львів: Видавництво Львівської комерційної академії, 2013. – № 10 (4). – С. 340–347

33. Фоміна О.В. Облік і аудит в управлінні продажами товарів : автореф. дис. ... канд. екон. наук : спец. 08.00.09 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит» / О.В. Фоміна ; Київ. нац. торг.-екон. ун-т. – К., 2008. – 21 с.

34. Харченко О.Н. Формирование системы бухгалтерского учета на малых предприятиях: [монография] / О.Н. Харченко, А.А. Туровец. – М.: Проспект, 2015. – 166 с.

35. Хоменко Н.В. Теоретичні аспекти управлінського обліку товарних запасів. Формування ринкової економіки: Зб. наук. праць - К.: КНЕУ, 2012. - С. 531.

36. Хоменко Н.В., Карпенко О.В., Верига Ю.А. Товарні запаси: проблеми обліку, контролю та звітності: Монографія - Полтава: РВВ ПУСКУ, 2008р. - 153 с

37. Чаплінська А.А., Уграк М.І. Значення аналізу у системі управління товарами підприємств роздрібною торгівлі / А.А. Чаплінська, М.І. Уграк //

Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. Економічні науки.
– 2013. – Вип. 2. – С. 331-334.

38. Чабанюк О.М. Облік товарів у системі управління підприємств роздрібною торгівлі / О.М. Чабанюк, Н.О. Юганович // Науковий вісник НЛТУ України. – 2013. – Вип. 23.3. – С. 297–301.

39. Чернін О.Я. Розвиток методичних підходів до облікового відображення товарів в оптовій торгівлі /О.Я. Чернін // Бухгалтерський облік, аналіз та аудит: проблеми теорії, методології, організації: зб. наук. пр. /Нац. акад. статистики, обліку та аудиту; [редкол. : Каменська Т.О. та ін.]. – Київ : Друк. «Інтердрук», Вип. 1 (12). –2014. – С. 355–368.

40. Шеверя Я.В. Регулювання та якість фінансової звітності в Україні / Я.В. Шеверя // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. – 2014. – № 1(28). – С. 302–318

41. Шершневич Г.Ф. Облік у галузі оптової діяльності. Навч. посібник. - К.: СПАРК, 2007р. - 274 с.

42. Шканова О.М. Інфраструктура товарного ринку : Навчальний посібник - К.: МАУП, 2012р. - 180 с.

43. Щирба М.Т. Концепція управлінського обліку в Україні / М.Т. Щирба // Інноваційна економіка. - 2012. - № 3 (29). - С. 140-147.

44. Ярошенко А.С. До питання обліку товарів на підприємствах / А.С. Ярошенко [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://dspace.uabs.edu.ua/jspui/bitstream/123456789.pdf>.

ДОДАТКИ